

razne učitelje izza starih mej. Italijanščini je odkazala vse polno šolskih ur že od drugega šolskega leta dalje zato je skrčila pouk verstva po šolah s poldnevni poukom na eno samo tedensko uro.

Vestnik meščanskih šol.

—c Nova meščanska šola. Pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah se je otvorila po dveh letih trdnopolnem delu od vsega prebivalstva zaželena meščanska šola. Nova šola bo znatno pripomogla kakor k razširitvi prosvete tako tudi državnemu misli v tem severnem kotu naše države.

—c Odobritev šolske knjige. Pokrainska uprava za Slovenijo je z razpisom z dne 12. oktobra 1922 odobrila Josipa Brinaria »Čitanko za meščanske šole. IV. del«.

Vestnik vrtnaric.

—vrt. Draginjske doklade in otroške vrtnarice. S 1. oktobrom so bile odtrgane otroški vrtnaricam draginjske doklade v zneskih 1000 K, 800 K, v katerem kraju je dotična nastavljen. Nekateri so še tem občutneje prizadeti in huje, ker so že od 1. januarja 1922 dalje prejemale po 50 para dnevno draginjskih doklad torej niso imele devet mesecev nobenih zvišanih prispevkov. Zakaj se jih je do konca leta 1921, štel v kategorijo uradništva in zakaj se jih šteje v letu 1922, med šolske služe ali še slabše. Morda li otroški vrtnarici ni treba živeti? Jeli draginja za njo manjša, ali naj vsakemu posebej pove: sem otroška vrtnarica in nisem dobila povzanih doklad, zame mora biti vse cenejše. Mislim, da bi se ji smejal vsakdo v obraz. Kaj drugega briga če hodiš v strganih čevljih... Na vprašanje, zakaj se jim odvzete draginjske doklade, imajo odgovor, da nimajo študij. Ali smo to zakrivile same? Premalo so se in se zanimajo emrodajni faktorji za napredek in delo otroških vrtnaric. Gleda se samo na izobrazbo ne upoštevajo na nikdo, da tudi vrtnarice niste »vse« moč pri malih otrocih. Vse otroške vrtnarice so članice učiteljskih društev, zato prosijo ista, da delujejo na merodajnih mestih, da se jim nadalje dovolijo oziroma težko prizadejim nakažejo draginjske doklade.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Izolacijo učiteljstva na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani za mesec julij. Kakor nam poročajo je tov. Ant. Likozar na zadnji seji mestnega šolskega sveta interpeliral vladnega komisarja zaradi zadavnega izplačila. Vladni komisar dr. B. Senekovič mu je dal zagotovilo, da se to v najkrajšem času izvrši.

—t Srednja kmetijska šola v Mariboru se bo po nalogu kmetijskega ministra otvorila v doglednem času, ako se prijavi dovoljno število kvalificiranih zanimancev za vstop. Pogoji za sprejem so bili že razpisani v raznih jugoslovenskih listih. Sprejemajo se tudi absolventi nižjih kmetijskih šol, ako napravijo pismeni in ustmeni sprejemni izpit iz učnega jezika (slovenskega ali srbohrvatskega), matematike, geometrije in fizike v obsegu, ki je predpisan za meščansko šolo ali za nižje štiri razrede srednjih šol.

Naslednji verzji so polni sočutja in bolesti. Ali bolest:

Kri naša te pojila bo
se čudovito zljie v sveto jezo:
Sovražna te kalila bo!

In ta zadnji verz tretjega dela je nad vse naraven prehod v četrtega, kajti v tej sveti jezi se mu izvije iz vroče ljubečega srca rotnenje:

Takrat se spomni bistra Sôca,
Kar gôrko ti srce narôca:

Srdito čez branove stopi.
Ter tuje, zemlje lačne, vtôpi
Na dnô razpenjenih valôv!

Barvnost. — Ko smo doživeli celotno pesnitev in tako v njih razliko ob enem tudi ne posamezne dele, občutimo, kako je prvi del v primeri z naslednjimi še svetel pestrobaren, a vseeno že zasenčen, kakor poletna krajina, ki ji je lahek oblak vzel zlati žar solnca. — V drugem delu je ta oblak že temnejši. Pestrobarnost ni več. — Tretji del je grozna simfonija rezkih barv — strupeno zelenih, jeklenosivih, črnih, krvavordečih... Četrti del na žari samih zlatobleščočih pravičnih arhangelskih sekajočih mečev...

Tako bi rekel zdaj, jutri mogoče drugače.

Toda za občutek gre, ne za — besede!

(Dalje prihodnjik).

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Vestnik za učiteljske.

—uč. V pojasnilo. G. —ša poroča v 43. številki »Uč. Tovariša« med drugim tudi o lanskoletnem delovanju knjižnice mestnih učiteljev. Kot ex preds. »Udruženja mestnega učiteljskega narajaja« — to je pravi naslov organizacije — mi je dolžnost pojasniti: kako smo prišli v poslovnem letu 1921/22, do te vsote deficita. Nameravalo se je prirediti v Rušah koncert, ki naj bi bil nekak sklep poslovnega leta. Vse je bilo v polnem redu, a maturitetne počitnice so nam prekrizale načrt. Vsi odhoda večine pevcev in pevk so bile vaje onemogočene. Koncert se torej ni vršil in logično, da ni prišel v blagajno znesek, ki smo ga pričakovali od istega. Uverjeni smo bili, da bo koncert toliko doprinesel da ne bo ne dolga in celo, da bo nekaj ostalo »zanamcem«. Ves naš up je šel po vodi in od tod oni deficit. Toliko v pojasnilo. G. dopisniku sem kot bivši preds. »U. m. u. n.« prav hvaležen za poročilo, ki naj bi vzbudilo med učitelstvom zanimanje, ki ga je »Udr.« — za učiteljske organizacije eminentne važnosti, — res vredno in potrebno. —o. —c.

Iz Jugoslavije.

—Pevski zbor Moravskih učiteljev v Ljubljani. V soboto, dne 4. novembra popoldne ob 5. uri prispe na ljubljanski južni kolodvor pevski zbor Moravskih učiteljev ki priredi naslednji dan v nedeljo zvečer ob 8. uri v »Unionski« dvorani koncert. O tem obveščamo slovensko učitelstvo da se v obilnem številu udeleži sprejema tovarišic v soboto popoldne na južnem kolodvoru. — Vstop na peron je prost

— Učiteljstvo opozarjamo na koncert zbora Moravskih učiteljev ter vabimo, da istega v velikem številu posesti. Vstopnice so v predprodaji v trgovini »Glasbene Matice« na Kongresnem trgu. Filharmoničnega društva in na večer koncerta pri blagajni.

— Ljubljanskim učiteljem! Pozivljamo vas, da se zberete v soboto 4. nov. ob 5. uri popoldne na glavnem kolodvoru k sprejemu čeških tovarišic. Tovariška dolžnost nam veva, da se polnoštevilno udeležimo koncerta dne 5. nov.

— Originalen in izvanreden dar »Učiteljskemu domu« v Mariboru sta poslala tovarišica Pinterič Krista in tovariš Ljudevit Musek od Sv. Boljenka pri Središču. Te dni sta namreč prejela obveznice 7% državnega posojila, ki sta ga najbrže plačevala na obroke, kakor smo ga plačevali drugi. In kaj sta storila? Poslala sta jih s kuponi vred Učiteljskemu domu v Mariboru. Vrla tovarišica je poklonila obveznico za 500 in tovariš Musek pa za 100 Din. Vsa čast taki zavedni požrtvovalnosti! Ta dva sta bila prva. Kdo bude drugi. Obveznico bode marsikdo zgubil ali pa pozabil na kupone. »Učiteljski dom« pa bode skrbno čuval na darovane obveznice in dobiček bode imelo učitelstvo. Zato pa: Kdor more, naj daruje obveznico »U. D.«! Sredi novembra priobčimo III. izkaz dospelih darov za »Neratov temeljni kamen« »U. D.« — Studenci pri Mariboru 28. oktobra 1922. — Hren.

— Napredni javnosti! Na ljubljanski univerzi so se pričela zopet predavanja. Velika večina slušateljev pa je v obupnih gmotnih razmerah, tako preti nevarnost, da bo morala v kratkem zapustiti Ljubljano in univerzo. — Vprašanje državnih podpor revnim akademikom še vedno ni definitivno rešeno. Podporno društvo jugoslovenskih akademikov ne dobi vsled še ne rešenih prošelj za dijaške državne podpore državnih subvencij. Vsi tedaj je bilo primorano med poštenicami zatvoriti akademsko menzo. Nedo-gledne bi bile posledice, ako bi morala večina akademikov ljubljanske univerze, ki je sedaj brez hrane, radi tega zapustiti akademski študij. Da se temu odpmore, je podporno društvo za visokošolce »Radogoj« v Ljubljani, ki je že pred vojno podpiralo naše revne visokošolce, započelo nabiralno akcijo. Prosim vso napredno javnost, da nam prisloči na pomoč in po vseh svojih močeh podpira našo akcijo. Dobrodošla so nam vsakojaka živila, kakor krompir, fižol, zelje, repa, sadje, posebno posušeno, moka, testenine, sladkor, maslo in drugo. Na Vas je napredni kmetje in trgovci, napredna podjetja in napredni zavodi, da se odpmore hitro veliki potrebi naših akademikov. V posameznih krajih se sestavljajo lokalni odbori, ki bodo sprejemali v dotičnem kraju nabrano blago in odposlali v Ljubljano centralnemu skladišču. Kjer bi takih lokalnih odborov ne bilo, od tam Vas prosimo, pošiljte prispevke naravnost na centralno zbirališče v Ljubljano, Akademski kolegij, Kolodvorska ulica št. 22. Prevoz v ljubljansko kolodvoru v Akademski kolegij oskrbi »Radogoj« sam. Denarni prispevki naj se pošljejo direktno na naslov: »Radogoj«, podporno društvo za visokošolce v Ljubljani.

— P. t. šolska vodstva, ki še niso vrnila oziroma plačala sprejetih učil iz »romove stavnice«, se tem potom opetovano prosijo, da takoj

store prvo ali drugo, ker mi sicer povzročijo večitsočrskono škodo kot plačilo za trud. — V. From, nadučitelj, p. Pesnice pri Mariboru.

— Smrti kosa. V sredo, 25. oktobra t. l. je umrl tu na Vodovodni cesti od srčne kapi zadet Davorin Judnič, šolski voditelj v pokoju. Rojen je bil leta 1860, v Semiču, služboval je na Dolenjskem, Notranjskem in bivšem Štajerskem, kjer je bil pred par leti pri Sv. Primožu na Pohorju upokojen. Bil je zvest pristaš napredne misli in nevstrašen borec za svoja načela in nazore. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— Draginjske doklade začasni učiteljev in učiteljic. Na seji finančnega odbora se je sklenilo, da bodo poslej pripadale začasnim učiteljicam in učiteljem, kakor tudi začasnim učiteljem in učiteljicam veštin (prosti predmeti, ročna dela) tiste doklade kakor stalnim učiteljem in učiteljicam po čl. 5 zakona o draginjskih dokladah.

— Graditev ljudskih šol. Da se podpre mnoge siromašne občine, ki ne morejo same graditi in popravljati osnovnih šol, je ministrstvo prosvete zahtevalo od finančnega ministrstva šest milijonov kredita od ameriškega posojila.

— Zemljevid Jugoslavije za šole. V letošnjem proračunu ministrstva prosvete se nahaja tudi vsota za izdajo zemljevida naše kraljevine ki se bo uvedel v vse šole. Za izdelavo zemljevida je minister S. Pribičević imenoval posebno komisijo, v kateri so: predsednik akademije znanosti in znani vseučiliški profesor dr. Jovan Cvijič, načelnik ministrstva prosvete Todor Radičević in šef vojnogeografskega inštituta, polkovnik Stojan Bošković. V slučaju potrebe bodo vpoklicani v komisijo še po trije Hrvati in Slovenci, zemljepisni in kartografi.

— Važno za profesorje. Beograjsko časopisje poroča, da je ministrstvo prosvete obvestilo pokrajinske namestnike, da izdajo naredbo, po kateri ne sme nihče od nastavnikov oditi iz ene pokrajine v drugo brez predhodnega dovoljenja ministrstva prosvete.

Naše narodno prosvetno delo.

OBNOVITEV »DOMAČEGA OGNJIŠČA«.

Učiteljstvo ima številne postojanke med narodom in za duhovščino največji vpliv. Vidi narodove rane, čuje narodovo nerazumevanje, čuti narodovo nevoljo. Vidi rano o samovzgoji in o vzgoji najbližjih v družinah; čuje, da je nerazumevanje za današnje leposlovje, v kolikor je to modernih, simboličnih strui. V ljudstvu ni vzgojne uvidevnosti; v ljudstvu ni stika med grobim naturalizmom, med prenapetim realizmom in duhovnim simbolizmom; pretežna večina črpa še vedno iz »Marko Viscontija«, iz »Treh mušketirjev« iz »Potopa«, iz »Mrtve roke«. Cankarja zavrača; pred odprto knjižico novodobnega pesnika-simbolista pa namrdi ustnice ter odkima z glavo.

Povdarjam, da je vzrok temu bridka resnica, da neha s šolo vsaka enotna sila, ki bi delovala in vodila ljudstvo dalje.

Treba je enotne sile v obliki družinskega lista!

Osem let je, odkar je vojna upihnila plamen na »Domačem ognjišču«. List je bil namenjen slov. družinam; vyzgal jih je k vzgoji; poleg tega jim je dajal umetnostnega užitka v obliki pesmi in črtic. Bil je nekak omnibus, vozeč med preprosto, širše občinstvo različne duševne hrane, med katero je vsekakor prednjačila vzgojna smer kot programatičen poudarek in glaven namen lista.

Da je izbruhnila vojna, da je moral urednik k vojakom, ni krivda izdajateljstva; pač pa je neopustno, da se ni takoj po vojni poskrbelo za zopetno izdajanje lista, ki je Slovincem v lastni domovini bolj potreben ko kdaj prej. Mislim tako, ker ni nosil suhoparnih vzgojnih moralic, temveč je v živo pripovedujočem tonu dirgiral pogrešeno postopanje staršev.

Ali nam tega danes ni treba? Trdim dalje, da se je list ravno v letu 1914. vstružil v tisto smer, ki bi naj bila vsem družinskim listom vodilna: stopil je više in dal raznobarnost ter tako večjo učinkovitost istemu programu. Da so bila tedaj še normalna leta pred listom, bil bi se razvil in razširil.

Slovenci bi imeli družinski list, toda v nem vse tisto kar mora vedeti naš neinteligent preko nedelje in preko državne ceste: dobili bi pravi leksikon poljudne umetnosti — podobno kot poljudne izdaje Kunstwart-a in Ruskin-a — v vzgojni in slovstveni smeri.

Da je potreben le vzgojen list, vem: vem tudi, da bi se kateri od teh res udomačili. Oboje združiti v poljudnem — toda umetniškem — tonu in v lični, preprosti (ne ekspresionistični!) obliki, to je bil cilj »Domačemu ognjišču«.

Seveda treba ob takem načrtu spretne ureduka.

Zadnji urednik »Domačemu ognjišču« je pokazal resno voljo in zmožnost. Čudim se, da ga ni pozvalo izdajateljstvo že v l. 1919. k nadaljevanju.

Sicer pa še ni prepozno!

T. G.

Opomba: Že v 45. števil. Uč. Tov. z dne 3. nov. 1921. smo s člankom »Poljudno znanstveni in pedagoški list« opozorili na potrebo lista za starše, ki naj bi obravnaval vprašanje domače vzgoje in sodobnih aktualnih vprašanj, v 22. števil. Uč. Tov. z dne 1. jun. 1922 smo v članku »Žen. ročna dela in učiteljice« opozorili zopet na potrebo takega lista, ki naj bi obravnaval tudi vprašanja domačega ročnega dela in gospodinjstva. Tamošnja izvajanja so zelo informativna za določitev smeri takemu listu. Prepričani smo, da bi našli med učiteljstvom dobrih sotrudi-kov in urednika za tak list in da bi se list tudi razširil med ljudstvo. — Uredništvo.

Književnost in umetnost.

—k »Zvonček«, št. 10. je izšel s sledečo vsebino: Miroslav Kunčič: Mladost. Pesem. — Jos. Vandot: Kecek na volčji sledi. Planinska pripovedka z 2 podobama. — Anica: Majdica je že učenka. Pesem. — Ernest Tiran: Ujedinjenje. Igrica s petjem in telovadbo. — Anton Leban: Anton Martin Slomšek. Življenjski s podobo. — Fran Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. — Anica: V mrzlih jesenskih dneh... Pesem. — S-ar: Prekmurje. Potopis s 3 podobami. — Pouk in zabava. — Kotichek gospoda Doropoljskega.

Naša gospodarska organizacija.

—g Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu! Marsikdo se neče ukvarjati z odrezki državnega posojila in je tudi to zanj malenkost. Če pa darujemo to posojilo našemu »Konviktu« in »Domu« se bo v skupnem mnogo poznalo. Darovalci pa naj za pišejo na pole svoje ime, ki je potrebno zaradi evidence in se mora skladati s številko.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. Petrič Angela, učiteljica na Vrhniki. Din 12.50. Hvala!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZBORUJE v sredo, dne 8. novembra 1922 ob 10. uri popoldne v šolskem poslopiju v Dobu s sledečim dnevnim redom: 1. Hospitacija. 2. Zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Pobiranje članarine za »Slovensko šolsko Matice« za leto 1922 (20 Din). Vse članstvo našega društva naj je tudi včlanjeno pri »Slovenski šolski Matici«. 4. Slučajnosti. Ker je hospitacija ob 10. uri, se prosi točnost! Zaradi obeda se je pismo zglasti do 6. novembra 1922 pri tovarišu M. Hitju, nadučitelju v Dobu.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJGRAŠKI OKRAJ ZBORUJE v četrtek dne 9. novembra ob 9. uri v Slovenjgradu po sledečem vzporodu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo o pokrajinski in državni skupščini. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Slučajnosti. Vsi zamudniki se nujno prosijo za poravnavo zaostale članarine. Udeležba je obvezna. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. — J. Purkhart, t. č. predsednik.

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje dne 11. novembra t. l. ob 14. uri v Šmarju po sledečem vzporodu: 1. Poročilo okr. šol. nadzornika Flereta o državni skupščini UJU v Sarejevu in o naši organizaciji. 2. »Učiteljsko delo« referat tovariša Šumra. 3. Poročilo o pokrajinski skupščini UJU na Bledu pod tovariš Verko. 4. Slučajnosti. Po zborovanju pevsko vaja. Udeležba je za vse člane obvezna. T. Kurbus, predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI OKRAJ zboruje v četrtek 9. novembra ob 10. uri v ptujski Mladiki po vzporodu: 1. Predsednikovo poročilo. 2. O pokrajinski skupščini UJU na Bledu poročila tov. O. Zolnir. 3. O državni skupščini UJU v Sarejevu tov. Majcen. 4. Društveni poslovnik (por. Majcen). 5. Razgovor o aktualnih stanovskih in šol. zadevah. Pri tej priliki bomo brez izjeme vsi zamudniki poravnali zaostalo članarino za t. l. da tov. blagajničarka čimprej napravi svojo dolžnost namram pov. UJU — Ljubljana. Da se snidemo vsi in se pripravimo na razpravo pod 4., pričakuje odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ bo zborovalo v soboto, dne 11. novembra t. l. na Vidmu. Zborovanje se prične točno ob 11. uri (po prihodu drugega vlaka iz Brežic). Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje tov. Marije Štupice o »Pouku srbohrvaščine v osnovni šoli«. Na zborovanju se bo pobirala članarina za Slov. šolsko Matice, kakor tudi za tekoče leto zaostala društvena članarina. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Odbor.

+ PREKMURSKO - M. SOBOŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v soboto, dne 11. nov. točno ob 10. uri v Murski Soboti. Dnevni red: 1.